DOROTA WIERUSZEWSKA

Dorota Wieruszewska – nauczyciel języka niemieckiego w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Strzelinie. Edukator, teacher trainer, od wielu lat prowadzi różne formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli języka niemieckiego w zakresie metodyki nauczania języka obcego oraz przebiegu i oceniania egzaminów zewnętrznych. Jest współautorką wielu podręczników i publikacji uzupełniających do nauki języka niemieckiego Wydawnictwa Szkolnego PWN, m.in. *Netz*, *Dachfenster*, *Expedition Deutsch* oraz repetytoriów maturalnych z języka niemieckiego, przygotowujących do matury na poziomie podstawowym i rozszerzonym.

Matura (od)nowa

Nie tylko uczniowie wkładają wiele wysiłku w maturę. Już na początku września także my, nauczyciele, zaczynamy przygotowywać się do egzaminu maturalnego naszych podopiecznych. Sprawdzamy wyniki poprzedniego rocznika, analizujemy je, a następnie weryfikujemy rozkład materiału, planujemy powtórki i próbne testy, a w końcu zbieramy materiały i pomoce dydaktyczne do pracy z uczniami.

Matura zmienia się co kilka lat i trzeba być z tymi zmianami na bieżąco. Nauczyciel musi się systematycznie dokształcać, uczestnicząc w szkoleniach (szczególnie tych organizowanych przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne), jak też poprzez samodzielną lekturę odpowiednich dokumentów, ze szczególnym uwzględnieniem Informatora Maturalnego. Posiadając rzetelną i aktualną wiedzę, będzie mógł właściwie przygotować uczniów do egzaminu.

Kiedy wiemy już dokładnie, na czym polegają zmiany w formule egzaminu, na co trzeba zwrócić uwagę, łatwiej nam wybrać odpowiednie materiały pomocnicze, z którymi będziemy pracować na lekcjach w ramach powtórek lub na zajęciach dodatkowych. Czy każdy nauczyciel przygotowujący uczniów do matury przygotowuje także własne materiały? Czy jest pewny, że potrafi zrobić to dobrze? Czy ma na to czas? A może woli przeznaczyć czas i energię na prowadzenie zajęć?

Na rynku dostępnych jest wiele repetytoriów przygotowujących do egzaminu na poziomie podstawowym i bardzo nieliczne przygotowujące do egzaminu na poziomie rozszerzonym. Opracowując wraz z moimi kolegami, Ireną Nowicką i Jackiem Betleją, publikacje egzaminacyjne dla Wydawnictwa Szkolnego PWN, kierowałam się oczywiście wytycznymi zawartymi w podstawie programowej, jednak przede wszystkim własnym doświadczeniem w przygotowywaniu uczniów do tego najważniejszego dla nich egzaminu.

Oto kilka wskazówek po roku pracy z tymi publikacjami i wynikach Matury 2015:

Po pierwsze rozmowa wstępna

Zacznijmy od egzaminu ustnego. Nowa formuła egzaminu, bez określania poziomu, obowiązuje od kilku lat, ale nadal wzbudza wśród uczniów wiele obaw. Uczniowie najbardziej obawiają się, że nie zrozumieją pytań stawianych przez egzaminatora. Jedynym sposobem na pozbycie się tego lęku jest trening: „Übung macht den Meister". Z doświadczenia wiem, że systematyczne przeprowadzanie próbnych egzaminów ustnych, przyczynia się nie tylko do zmniejszenia lęku egzaminacyjnego, ale także do ćwiczenia przydatnych strategii, np. domyślania się nieznanych słów z kontekstu lub budowania całego pytania na podstawie zrozumianego fragmentu. Żeby jednak tak się stało, uczeń powinien poznać i „przerobić" maksymalnie wiele pytań do każdego zakresu tematycznego. Tu z pomocą przychodzą nam zadania z repetytorium. W każdym jego rozdziale, w części „Vorgespräch" uczeń znajdzie kilkanaście pytań, które może usłyszeć na egzaminie.

A1 Beantworte die Fragen.
Odpowiedz na pytania.

1. Wie war es in der Grundschule? Erzählen Sie darüber.
2. Welche Lehrerin/welcher Lehrer hat auf Sie einen Eindruck gemacht? Warum?
3. Welche Klasse haben Sie im Lyzeum gewählt? Warum?
4. Was sind Ihre Lieblingsfächer? Welche Fächer mögen Sie nicht?
5. Wie war Ihre Klassenlehrerin/Ihr Klassenlehrer? Beschreiben Sie sie/ihn.
6. Gibt es ideale Lehrer? Was meinen Sie? Begründen Sie Ihre Meinung.
7. Was für ein Schüler/eine Schülerin waren Sie?
8. Welcher Unterricht war in der Schule interessant? Warum?
9. Mit welchen Fächern hatten Sie Probleme? Warum?
10. Welche Feste feierte Ihre Schule?
11. Wie war Ihre Klasse?
12. Gab es in Ihrer Schule Arbeitsgemeinschaften (AGs)? Welche?
13. Was werden Sie nach dem Abitur machen?

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

Po drugie zestaw egzaminacyjny

W każdym rozdziale umieściliśmy kompletny zestaw egzaminacyjny, czyli rozmowę sterowaną, opis ilustracji z odpowiedziami na trzy pytania oraz najtrudniejsze – zadanie 3, czyli wybór jednego z podanych elementów, uzasadnienie wyboru, uzasadnienie odrzucenia pozostałych elementów zadania i odpowiedź na dwa pogłębione pytania.

Łącznie w podręczniku znajduje się ponad 250 pytań, które pozwolą uczniom przygotować się na każdą sytuację egzaminacyjną. Jeśli przemyślą każde z nich, udzielą na te pytania wyczerpującej odpowiedzi, wtedy nic ich nie zaskoczy na egzaminie.

Po trzecie rozumienie ze słuchu

Przejdźmy teraz do części pisemnej. W części pierwszej egzaminu, czyli „rozumieniu ze słuchu" nie ma rewolucyjnych zmian, ale w podręcznikach przeznaczonych do pracy na lekcji rzadko można znaleźć zadania, w których uczeń musi określić intencje nadawcy (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) oraz oddzielić fakty od opinii (na poziomie rozszerzonym). Dlatego ważne dla nas było umieszczenie tego typu zadań w repetytorium. Niektóre zadania maturalne nie zmieniły może treści oraz typu sprawdzanej umiejętności, jednak ich forma jest nowa dla uczniów i może wywołać konsternację na egzaminie, warto więc przygotować ich do rozwiązywania nowych form zadań.

Text 1. Welcher Satz gibt gemäß dem gehörten Text eine Tatsache (und keine Meinung) wieder?

A. Die Unternehmer konstruieren die Geräte so, dass sie nach Ablauf der Garantie kaputt gehen. ☐
B. Es lohnt sich nicht, die alte Kaffeemaschine zu reparieren. ☐
C. Drei Küchengeräte haben in letzter Zeit aufgehört, zu funktionieren. ☐

Text 3. Die Sprecherin will…

A. die Menschen zum Kauf eines modernen Geschirrspülers überzeugen. ☐
B. über Fehler beim Gebrauch von Spülmaschinen informieren. ☐
C. für neue, umweltfreundliche Spülmittel werben. ☐

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

Po czwarte rozumienie tekstów pisanych

Uczniowie mają niezłą wprawę w czytaniu ze zrozumieniem, bo zadania tego typu znajdziemy w każdym podręczniku. Moi uczniowie największą trudność mają z zadaniami, w których usunięto z tekstu zdania (poziom podstawowy) lub dłuższe fragmenty tekstu (poziom rozszerzony). Trzeba zwrócić uczniom uwagę na to, żeby przeczytali kilkakrotnie tekst przed luką i po niej – wtedy dużo łatwiej dopasują brakujący fragment.

Po piąte znajomość środków językowych

Doszliśmy do prawdziwej nowości na egzaminie – znajomości środków językowych. O ile na poziomie rozszerzonym uczniowie mogli się już z tym spotkać, o tyle dla poziomu podstawowego jest to coś zupełnie nowego. Ta zmiana w egzaminie maturalnym cieszy mnie najbardziej, bo uważam, że nie można mówić o opanowaniu języka, jeśli nie zna się i nie stosuje zasad i reguł gramatycznych. Samo „wyczucie językowe" ucznia nie wystarczy. Ćwiczmy zatem z uczniami tego typu zadania i zwracajmy uwagę na znajomość i stosowanie reguł. Na poziomie podstawowym mamy kilka typów zadań sprawdzających znajomość środków językowych, z czego dwa znajdą się w arkuszu maturalnym. Są to zadania zamknięte. Pierwszy to test lukowy, spotykany również w podręcznikach. Uczeń ma do wyboru trzy opcje (na poziomie podstawowym) i cztery opcje (na poziomie rozszerzonym). Innym typem zadania jest ćwiczenie polegające na wskazaniu, które zdanie ma podobne znaczenie do zdania wyjściowego.

A7b Welcher Satz hat eine ähnliche Bedeutung? Markiere die richtige Antwort.
Które zdanie ma podobne znaczenie? Zaznacz właściwą odpowiedź.

1. Ich wohne in einem Dorf.
A. Ich wohne am Rande der Stadt. ☐
B. Ich wohne im Zentrum. ☐
C. Ich wohne auf dem Land. ☐

A7b Lies die Sätze und kreuze die richtige Übersetzung der markierten Wörter an.
Przeczytaj zdania i zaznacz właściwe tłumaczenie wyróżnionych słów.

1. Mein (ulubiony przedmiot) ist Physik.
A. Lieblingsfach ☐
B. Lieblingsfreund ☐
C. Lieblingslehrer ☐

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

Kolejne zadanie to tłumaczenie i uzupełnianie minidialogów. Z moich obserwacji wynika, że nie są to zadania trudne dla uczniów. Największą trudność sprawia im zestaw leksykalny, w którym podane są dwa zdania z luką i tylko jednym wyrazem z podanych można uzupełnić poprawnie obie luki. Tego typu zadania są rzadko spotykane w podręcznikach, dlatego trzeba położyć duży nacisk na ich zrozumienie i poprawne wykonanie. Czasami wystarczy po prostu uzmysłowić uczniom, że chodzi tylko o jeden wyraz, który pasuje do zdania A i B.

A7b Ergänze die Dialoge sinngemäß.
Uzupełnij logicznie dialogi.

1. X: Wo hast du dir dieses Kleid gekauft?
   Y: _____
   A. In der Boutique.
   B. Gestern.
   C. Von der Mutter.

A7b Ergänze die Sätze sinngemäß. Markiere die Antwort, die zu beiden Sätzen passt.
Uzupełnij logicznie zdania. Zaznacz odpowiedź, która pasuje do obu zdań.

1. **a)** Du …. aber heute schön aus!
   b) Warum …. du mich ständig an?
   A. siehst
   B. guckst
   C. rufst

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

A7a Ergänze die Lücken mit den angegebenen Wörtern in der richtigen Form. Zwei Wörter passen zu keiner Lücke.
Uzupełnij luki podanymi wyrazami we właściwej formie. Dwa wyrazy nie pasują do żadnej luki.

wollen • erfolgreich • billig • ungewöhnlich • werden • haben • bekommen

Schulnoten sagen nur begrenzt etwas über die Fähigkeiten eines Menschen aus. Und deshalb startet der Personalvorstand der Deutschen Bahn ein **(1)** _____ Pilotprojekt: ein Bewerbungsverfahren, bei dem Schulnoten zweitrangig sind.
Schüler, die sich um einen Ausbildungsplatz bei der Deutschen Bahn bewerben **(2)** _____, können ab sofort online an einem Test teilnehmen. Dazu müssen sie zwar zunächst die übliche Bewerbung mit Lebenslauf und Zeugnissen einreichen. „Aber jeder Bewerber, absolut jeder, **(3)** _____ daraufhin zum Online-Test eingeladen", erklärt eine Sprecherin der Bahn. „Völlig egal, welche Noten er in seinem Zeugnis **(4)** _____."
„Statt auf die Schulnoten, konzentriert sich die Bahn auf die persönlichen Stärken des Bewerbers", sagt Weber. „Nicht die Bestnoten, sondern soziale und kognitive Kompetenzen sind entscheidend für einen **(5)** _____ Berufsweg. Durch den Online-Test bekommen alle Schüler die gleiche Chance."

Ausschnitt aus „Zeugnis? Egal" vom 15.7.2013 auf sueddeutsche.de

A7b Ergänze die Sätze mit den angegebenen Wörtern in der richtigen Form, ohne ihre Reihenfolge zu ändern. Wenn nötig, füge weitere Wörter hinzu. In jede Lücke kannst du insgesamt maximal 6 Wörter einsetzen.
Uzupełnij zdania podanymi wyrazami we właściwej formie, nie zmieniaj ich kolejności. Jeśli to konieczne, wpisz dodatkowe wyrazy. Do każdej luki możesz łącznie wpisać maksymalnie 6 wyrazów.

Beispiel:
Je mehr Sport du treibst, (*gut/fühlen/du/dich*)
Je mehr Sport du treibst, ***desto*** *besser fühlst du dich.*

1. Franziska bereitete sich auf die Prüfung in Deutsch vor, (**indem/Radio/Deutsch/hören**) _____
   _____

Na poziomie rozszerzonym jest więcej typów zadań sprawdzających znajomość środków językowych (w arkuszu są trzy) wymagających od uczniów dość dużej wiedzy na temat budowy zdań, odmiany części mowy i oczywiście dobrej znajomości słownictwa. Oprócz tekstu lukowego z podanymi rozwiązaniami do wyboru, znajdziemy tu również tekst lukowy „czysty", bez podpowiedzi, oraz tekst lukowy z podanymi wyrazami w formie podstawowej. Uczeń musi w tym wypadku nie tylko wybrać odpowiedni wyraz, ale też go odmienić.

Zadanie sprawdzające umiejętność tworzenia słów (słowotwórstwo) to również tekst lukowy, w którym podane są wyrazy, od których należy utworzyć nowe. Najtrudniejsze dla uczniów są w mojej ocenie zadania na tłumaczenie fragmentów zdań – uczniowie często idą „na skróty", pomijają niektóre wyrazy lub próbują tłumaczyć kontekst opisowo. Niestety, nie otrzymają punktu za tak rozwiązane zadanie. Trzeba zatem zwracać im uwagę, by tłumaczyli dokładnie. I ostatnie zadanie, „hit" wśród moich uczniów, to zadanie, które wymaga od nich maksymalnej uwagi, wyczucia językowego oraz oczywiście znajomości gramatyki. Uczeń musi dokończyć zdanie, wstawić, jeśli to konieczne, brakujące wyrazy i oczywiście wszystko poprawnie odmienić.

A7a Ergänze die Lücken mit einem Wort. Verändere dabei das Wort in Klammern.
Uzupełnij luki jednym wyrazem, przekształcając wyraz podany w nawiasie.

In der Schweiz gibt es 321 Banken mit 3 726 Geschäftsstellen. Das unbestrittene Finanzzentrum der Schweiz ist Zürich, 112 oder mehr als ein Drittel aller Banken in der Schweiz haben ihren (1) _____ (**sitzen**) im Kanton Zürich. Neben den beiden Schweizer Großbanken UBS AG und Credit Suisse AG gibt es eine Vielzahl inländischer und (2) _____ (**Ausland**) Finanzinstitute mit 441 Geschäftsstellen im Kanton Zürich.

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

Po szóste wypowiedź pisemna

Ostatnie zadanie, czyli wypowiedź pisemna, również się zmieniło. Na poziomie podstawowym mamy teraz tylko jedno zadanie. Uczeń ma napisać list, e-mail, wpis na blogu, itp. na temat podany w poleceniu. Nowa formuła, która wymaga, by uczeń odniósł się do każdego podpunktu i go rozwinął, pozwala uczniowi na rzeczywiste udowodnienie swoich umiejętności językowych. Uczeń, który zrealizuje zadanie w stopniu minimalnym, otrzyma mniej punktów niż uczeń, który rozwinie swoją wypowiedź. Żeby przekonać moich uczniów do skrupulatnego podejścia do zadania, (nieomalże) od pierwszych dni nauki ćwiczę tego typu wypowiedzi pisemne. Na każdej klasówce jest zadanie otwarte, które oceniam według nowych zasad. Uczniowie dzięki temu szybko nabywają umiejętność rozwijania swojej wypowiedzi. W repetytorium Wydawnictwa Szkolnego PWN oprócz poleceń do zadania otwartego umieściliśmy też przydatne ćwiczenia pozwalające na powtórzenie słownictwa i struktur.

A8a Ordne den Stichwörtern die Wendungen zu.
Przyporządkuj zwroty do haseł.

1. eingebaute Küche • 2. Bett und Schrank hoch tragen • 3. im Zentrum liegen • 4. keine Haltestelle in der Nähe • 5. den Umzugswagen bestellen • 6. in der Nähe der Hochschule liegen • 7. auf den Möbelwagen warten • 8. keine Dusche nur Badewanne • 9. Park in der Nähe • 10. sich am Stadtrand befinden • 11. Kiste mit Geschirr auf der Straße stehen lassen • 12. Bushaltestelle gleich um die Ecke • 13. in einem alten Fachwerkhaus liegen • 14. Besuch von Freunden verboten • 15. Geld für den Umzug von den Eltern bekommen • 16. sich in einem Altbau befinden • 17. keine Tiere halten dürfen • 18. alle möglichen Geschäfte in der Nähe • 19. kein Lift • 20. im 10. Stock liegen • 21. laute Nachbarn • 22. Hilfe der ganzen Familie haben • 23. Wände streichen • 24. nette, hilfsbereite Nachbarn

Lage	Umzug	Nachteile und Vorteile einer Wohnung

A8a Schreib die Sätze im Perfekt bzw. im Präteritum.
Napisz podane zdania w czasie Perfekt lub Präteritum.

1. *Monika lädt mich zu ihrem 18. Geburtstag ein.*
2. *Ich nehme die Einladung gern an.*
3. *Ich frage die beste Freundin von Monika, was sie mag.*
4. *Ich kaufe ein passendes Geschenk.*
5. *Die Party findet in einem Club nicht weit von Monikas Haus statt.*

SCHREIBEN

A8a Verbinde die Satzteile sinngemäß.
Połącz właściwe fragmenty zdań.

1. Bevor ich den Job gefunden habe,	a. weil er dort als Kellner gearbeitet hat.
2. Eva bekam die Stelle,	b. damit es frische Luft bekam.
3. Markus hat in der Bar	c. habe ich viele Zeitungen durchblättert.
4. Während der Arbeit	d. verdiente er 8 Euro pro Stunde.
5. Sonja ging mit dem Kind in den Park,	e. weil ihr Onkel in diesem Restaurant arbeitet.
6. Als Rolf im Heide-Park gearbeitet hat,	f. musste ich täglich mit dem Hund spazieren gehen.
7. Lucas konnte in dem Hotel schlafen,	g. Getränke und Nachspeisen serviert.

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

Na poziomie rozszerzonym uczeń ma za zadanie napisać dłuższy tekst argumentacyjny w formie rozprawki, listu formalnego lub artykułu. W arkuszu ma do wyboru jedną z dwóch podanych form. Trzeba zwrócić uczniom uwagę na kilka istotnych i ważnych spraw. Każdy tekst ma inne cechy, za które uczeń otrzyma punkty. W rozprawce jest to dobrze napisany wstęp zawierający tezę, w artykule konieczny jest tytuł, w liście odpowiedni zwrot rozpoczynający i kończący list formalny. Trzeba również zwrócić uwagę na fakt, iż każde polecenie jest dwuczłonowe i w swojej pracy uczeń musi uwzględnić oba aspekty.

W repetytorium Wydawnictwa Szkolnego PWN znajdują się polecenia oraz podpowiedzi lub ćwiczenia leksykalne, które pozwolą uczniom przygotować się do pisania zadania otwartego.

A8a Verbinde deutsche und polnische Wendungen miteinander.
Połącz ze sobą polskie i niemieckie zwroty.

1. niektórzy sądzą	**a.** zusammenfassend
2. podsumowując	**b.** einerseits … andererseits…
3. inni są zdania	**c.** zwar…, aber…
4. wprawdzie… , lecz…	**d.** andere sind der Meinung
5. z jednej strony…, z drugiej strony	**e.** einige meinen

A8a Ergänze die Sätze mit den angegebenen Wendungen.
Uzupełnij zdania podanymi sformułowaniami.

festlich geschmückte Saal • kalte Suppe • zähes Fleisch • Getränke zu warm • nette Bedienung • gute Musik • Kaffee und Kuchen zur Selbstbedienung • andere Gäste im Restaurant

1. Als zweites Gericht hat man uns _____ serviert.
2. Wir konnten viel tanzen, weil der DJ _____ gespielt hat.
3. An der Bar standen _____ .
4. Allen meinen Gästen hat der _____ sehr gefallen.
5. Mir hat es nicht gefallen, dass _____ waren.
6. Die _____ waren _____, denn sie standen nicht im Kühlschrank.
7. Einige Gäste haben lange warten müssen und bekamen _____ .
8. _____ ist bei einer Party im Restaurant wichtig.

Źródło: Repetytorium maturalne z języka niemieckiego. Poziom rozszerzony, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2014

„Repetytorium maturalne z języka niemieckiego" Wydawnictwa Szkolnego PWN można wykorzystać zarówno na lekcji języka niemieckiego, jak też polecić uczniom do samodzielnej pracy w domu. Podręcznik nie jest przeładowany i pozwala powtórzyć wszystkie zagadnienia tematyczne do matury, co daje uczniom poczucie bezpieczeństwa i gwarancję sukcesu, tj. maturę na 100%. Po pierwszym roku pracy z tym podręcznikiem mogę pochwalić się takim sukcesem moich uczniów, czego i Państwu życzę.